

Bediüzzaman'ın sivil itaatsizliğe dair formülleri

Bediüzzaman'ın müsbet hareket çerçevesinde pasif direniş ve sivil itaatsizliğe kazandırdığı prensipler ve formüller gerçekten harikadır.

Herbirisini hem üstün formüllerdir, hem de halen güncelliğini devam ettiriyor.

Bazılarını şöyle maddeleştirebiliriz:

Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfi hareket değildir. Allah'ın rızasını düşünerek sırf iman hizmetini yapmaktır. Bizler asayiş muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde, her bir sıkıntıya karşı sabırla şükürle mükellefiz.¹

- Rejimi reddetmek ne vazifemizdir, ne de kuvvetimiz var. Ve ne de düşünüyoruz ve ne de Risale-i Nur izin veriyor. Fakat biz kabul etmiyoruz, amel etmiyoruz, istemiyoruz. Red başka, kabul etmemek başkadır, amel etmemek daha başkadır... Risale-i Nur'un şakirtlerinden en müthiş bir muhalif, rejim müessesesini tel'in de etse, bilfiil idareye ilişmese, onun mefkûresine kanunen ilişilmez. Hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikir, onları tebrik eder.² Siyasî literatürde, demokrasinin temel esaslarına aykırı olmamak şartıyla laiklik, devletin her türlü, inanç, düşünce karşısında tarafsız kalmasıydı.

Laikliğin tanımını yapan, ancak, jakoben laikliğe sahip çıkmayan Bediüzzaman onun bütün yönleriyle ortaya koyar ve uygulama konusunda da yöneticileri ikaz eder:

- “Lâik cumhuriyet, dini dünyadan ayırmaktır. Yoksa, dini reddetmek ve bütün bütün dinsizlik olmadığını biliyoruz. Laiklik dine karşı tarafsız kalmaktır... Eğer lâik cumhuriyeti soruyorsanız, ben biliyorum ki, lâik mânâsı bîtaraf (tarafsız) kalmak, yâni hürriyet-i vicdân düstûruyla dinsizlere ve sefahetçilere ilişilmediği gibi, dindarlara ve takvacılara da ilişilmez bir hükûmet telâkki ederim. Hem, bu mübarek vatanda bu fitraten dindar millete hükmedenler, elbette dindarlığa taraftar olması ve teşvik etmesi, vazife-i hakimiyet cihetiyle lâzımdır. Hem madem, laik cumhuriyet, prensibiyle bîtarafane kalır ve o prensibiyle dinsizlere ilişilmez; elbette dindarlara dahi bahaneler ile ilişilememek gerektir.³

Lâik cumhuriyet, prensipleriyle tarafsız kalır, diyen Bediüzzaman, gerçek târifini verir ve buna ters uygulamalara da, Hıristiyanlıkta lâiklik olabilir, tesbitleriyle muhalefet eder. O devreleri de, “Cumhuriyet devrinde laiklik dinsizlik olarak tatbik edildi, “Dinsizlik laiklikten istifade ile kuvvet buldu,⁴ sözleriyle eleştirir.

- Bir şahıs, kendi namına hazz-ı nefis eder (yerer), tefahur edemez (övünemez). Millet (ve cemaat) namına tefahur eder (gurur duyar), hazz-ı nefis edemez.

Sizler her zamandan ziyade bu fırtınada tesanüdünüzü ve ittihadınızı ve birbirinin kusuruna bakmaması, birbirini tenkit etmemesi, Risâle-i Nur’un vazife-i kudsiye-i imaniyesi hesabına mükellef ve muhtaçsınız. Sakın birbirinizden gücenmeyiniz ve tenkit etmeyiniz. Yoksa az bir zaaf gösterseniz, ehl-i nifak istifade edip sizlere büyük zarar verebilirler.⁵

Dipnotlar:

1. Emirdağ Lâhikası, s. 455.
2. Kastamonu Lâhikası, s. 206.
3. Tarihçe-i Hayat, s. 194,
4. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 97
5. Kastamonu Lâhikası, 136. mektup.